

Till Konstitutionsutskottet

Riksdagen beslutade våren 2003 (prop 2002/03:100, bet. 2002/03:FiU21, rskr. 2002/03:235) bland annat att i samband med den ekonomiska kris som uppkommit i SJ AB godkänna att högst 3 000 miljoner kronor överförs från de statliga bolagen som extra utdelningar 2003 till ett extra konto i Riksgäldskontoret för insatser i av staten hel- eller delägda bolag.

Sammanfattningsvis innebar riksdagens beslut följande:

- Ett konto inrättas i Riksgäldskontoret dit extra utdelningar i de statliga bolagen förs.
- Riksdagen beslutar för ett år i taget om hur stort belopp som ska tillföras kontot. För 2003 tillförs kontot högst 3 miljarder kronor.
- Från kontot förs utgifter för kapitaltillskott eller utnyttjande av hembudsavtal i den statliga företagssfären. Riksdagen beslutar om utgifterna i varje enskilt fall.
- Lån till statliga bolag hanteras ej över kontot.
- Om behoven av kapitaltillskott överstiger tillgängliga medel på kontot får skillnaden tillskjutas genom att anslag anvisas över statsbudgeten. Underskott får ej uppkomma på kontot.
- Regeringen förutsätts göra en tydlig presentation varje år i budgetpropositionen av hur kontot ska finansieras och utnyttjas. Huvudprincipen bör vara att riksdagen i anslutning till det s.k. rambeslutet på hösten fattar beslut om ramarna för verksamheten genom att ange hur stort belopp som beräknas tillföras kontot nästa budgetår. Därefter fattar riksdagen beslut i varje enskilt fall i budgetprocessens andra steg eller senare på tilläggsbudget under det löpande budgetåret om tillskotten till de statliga bolagen.

När regeringen i samband med 2004 års ekonomiska vårproposition (prop 2003/04:100) redovisar finansieringen och utnyttjandet av kontot under året framkommer vissa oklarheter som konstitutionsutskottet bör granska.

Regeringen redovisar att kontot har finansierats genom dels extra utdelning på 1 300 miljoner kronor från olika statliga bolag, dels genom utdelning av 1 000 miljoner kronor från Förvaltningsaktiebolaget Stattum. Vid en närmare undersökning visar det sig att vad som egentligen har skett är att staten har fått en aktieutdelning i form av aktierna i Stattums dotterbolag Aktiebolaget Fortia till ett värde av 1 306 miljoner kronor. Fortia har i sin tur gett en aktieutdelning på 1 000 miljoner kronor. Den utdelning som gjorts till staten från Stattum finns inte redovisad bland aktieutdelningarna (Tabell 5.20) i Årsredovisning för staten 2003 (skr. 2003/04:101).

När riksdagen beslutade om att inrätta det särskilda kontot i Riksgäldskontoret sas att "ordinarie aktieutdelningar inte ska tillföras kontot utan dessa ska liksom hittills tillföras statsbudgeten på en inkomstitel". I det nu aktuella fallet verkar det som att en utdelning på 1 306 miljoner kronor inte har redovisats alls samtidigt som en utdelning på 1 000 miljoner kronor redovisats på ett konto i Riksgäldskontoret som endast är ämnat för extra utdelningar.

Konstitutionsutskottet bör granska dels ifall den redovisning som lämnats är i överensstämmelse med budgetlagen och god redovisningssed, dels ifall de 1 000 miljonerna i utdelning från Aktiebolaget Fortia har inbetalts till det särskilda kontot i Riksgäldskontoret i strid med riksdagens beslut att detta konto endast är ämnat för extra utdelningar.

Konstitutionsutskottet bör även granska de rutiner som finns inom finansdepartementet för att redovisa saldot på det nu aktuella kontot samt ställningen för statens finanser i

övrigt. Anledningen till detta är att saldot på kontot i den ekonomiska vårpropositionen uppges vara 245 miljoner kronor samtidigt som det i årsredovisningen för staten uppges vara 252 miljoner kronor. Finansdepartementets rutiner bör vara sådana att en korrekt och samstämmig redovisning av statens finanser kan lämnas till riksdagen då detta är en förutsättning för att riksdagen ska kunna utöva finansmakten på ett korrekt sätt.

Den felaktiga rapporteringen av kontots ställning ligger även till grund för regeringens förslag i propositionen Medel från Fonden för den mindre skeppsfarten (prop. 2003/04:128). I den föreslås riksdagen godkänna att 55 miljoner kronor tillförs det särskilda kontot i Riksgäldskontoret från fonden. I vårbudgeten sägs anledningen vara att 300 miljoner kronor ska utbetalas till SJ AB och att medel saknas på kontot. Ifall uppgiften i årsredovisningen är riktig begär regeringen sålunda att riksdagen ska åderlåta fonden på sju miljoner kronor mer än nödvändigt för att garantera utbetalningen till SJ AB. Sju miljoner kronor är ett betydande belopp för en fond som vid årsskiftet 2002/2003 hade en kapitalbehållning på 103 miljoner kronor.

Även regeringens beslut att lämna proposition 2003/04:128 till riksdagen bör bli föremål för konstitutionsutskottets granskning. Det särskilda kontot i Riksgälden inrättades för att ge staten samma möjlighet som privata företagsägare att fördela resurser mellan olika företag. De medel som tillförs kontot ska uteslutande vara extra utdelningar från statens bolag bestående av medel som annars skulle ha legat kvar i bolaget. I finansutskottets betänkande sägs uttryckligen att medel inte får tillföras kontot på annat sätt och att i de fall det inte bara är en fråga om omstrukturering av resurser mellan statliga bolag bör anvisning av medel ske på sedvanligt sätt över statsbudgeten. Genom att lämna propositionen till riksdagen föreslår regeringen ytterligare ett sätt att kringgå budgetlagen samtidigt som man trotsar riksdagen vilja att ytterligare tillskott till kontot ska ske på sedvanligt sätt över statsbudgeten.

I ärendet bör både näringsminister Leif Pagrotskys, finansminister Bosse Ringholms och statsminister Göran Perssons tjänsteutövning granskas.

Maria Larsson
Riksdagsledamot (kd)